B5 +1 FORUMU VE 'GENİŞLETİLMİŞ ORTA ASYA'

Gülperi GÜNGÖR

GÜLPERİ GÜNGÖR

13-15 Mart 2024 tarihlerinde Kazakistan'ın Almatı şehrinde gerçekleştirilen B5+1 Forumu'nda, Orta Asya'nın beş ülkesinden ve Amerika Birleşik Devletlerinden iş insanları, yatırımcılar, hükümet ve kamudan temsilciler ile alanında uzman kişiler bir araya gelmiştir. Etkinlik ABD Ticaret Odası'na bağlı Uluslararası Özel Girişim Merkezinin Orta Asya'da İş Ortamının İyileştirilmesi Programı kapsamında gerçekleşmiştir. ABD heyetine, Orta Asya İşlerinden Sorumlu Dışişleri Bakan Yardımcısı John Mark Pommersheim ile Ulusal Güvenlik Konseyi Başkanının Özel Asistanı, Rusya ve Orta Asya'dan Sorumlu Kıdemli Direktör Nicholas Berliner başkanlık yapmıştır.[1]

B5+1 Forumu, 2015 yılında Orta Asya ülkelerinin ABD ile dışişleri bakanları düzeyinde, istişare mekanizması olarak başlattıkları C5+1" formatının özel sektör karşılığıdır. Geçen sene ilk kez başkanlık düzeyinde gerçekleştirilen C5+1 Zirvesinin New York Deklarasyonunda, Orta Asya'da ABD özel sektörü için yatırım ve ticaretin önünü açmak için daha iyi bir iş çevresi oluşturma taahhüdü vurgulanmıştı.[2]

B5+1 Forumu için yapılan hazırlık istişarelerinde uluslararası yatırımcılar için en çekici olabilecek ve bölgesel pazarların gelişimi için kritik öneme sahip beş öncelikli sektör belirlenmiştir: ulaştırma ve lojistik, e-ticaret, turizm, yeşil ve yenilenebilir enerji, tarım ticareti (agribusiness).[3] Forumda ulaştırma ve lojistik için coğrafi olmayan engellerin kaldırılması, e-CMR'nin kullanılması, turizmde bölgesel işbirliğinin artırılması, e-ticaretin geliştirilmesi için devletlerarası anlaşmalar imzalanması, yeşil enerjiye geçiş için adımlar atılması ve tarım ticaretinde bölgesel işbirliği ile standartların belirlenmesine yönelik hedefler ortaya konulmuştur.

Bölgesel işbirliği ve bağlantının sağlanmasının gerekliliğinin vurgulandığı forumda, yatırım ortamının iyileştirilmesine yönelik uzmanlardan ve iş dünyasından perspektifler sunulmuştur. Politika yapıcılar, bölge ülkelerinin ekonomik hedeflerine ulaşma yolunda, özel sektörle işbirliğine ilişkin vizyonlarını ortaya koymuşlar, uzmanlar ve iş dünyasından temsilcilerden geri bildirimlerini almışlardır.

Forumun ikinci günü Dr. Frederick Starr'ın Orta Asya ve Dünya başlıklı açılış konuşmasıyla başlamıştır. Starr, ABD'de Orta Asya çalışmalarıyla tanınan önde gelen bir akademisyendir, Central Asia-Caucasus Institute ve Silk Road Studies Program'ın kurucularındandır. Starr, toplantıda Genişletilmiş Orta Asya kavramına ilişkin görüşlerini

tekrarlamıştır.[4] Starr bu görüşünü 2022 yılında Genişletilmiş Orta Asyayı Yeniden Düşünmek adlı raporunda da ifade etmişti.[5] Ona göre, Orta Asya'nın giderek daha fazla parçası haline gelen Azerbaycan ile tarihi bağları sebebiyle Orta Asya'nın bir parçası olarak kabul edilmesi gereken Afganistan da Orta Asyaya dahil edilmelidir ve böylece Orta Asyanın bölge olarak sınırlarının genişletilmesi gerekmektedir. Afganistan üzerinden güneye doğru, Rusya ve Çin'e alternatif ticaret yollarının oluşturulması gerektiğini savunan Starr'ın bu görüşleri, ABD'nin Taliban rejimi ile doğrudan kuramadığı ilişkileri Orta Asya üzerinden ilerletme isteğine işaret etmektedir.

Forumda, G7'nin desteklediği "Küresel Altyapı ve Yatırım Ortaklığı" ile bölgesel ticaret ve lojistik alanında hükümetler arası iş konseyi oluşturma planları da gündeme gelmiştir. Finans sektörü, kadın girişimciliği ve diğer konularda B5+1 alt grupları oluşturulması konusunda anlaşmaya varılmış ve forumun her yıl farklı bir ülkede dönüşümlü olarak düzenlenmesi kararlaştırılmıştır.

[1] B5 +1 Forum, *U.S. Department of State*, March 15, 2024, https://www.state.gov/b51-forum/

[2] C5+1 Leaders Joint Statement, *The White House*, September 21, 2023, https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2023/09/21/c51-leaders-joint-statement/

[3] When B5+1 is More Than 6: Connecting Business for Regional and Global Prosperity, *CIPE*, March 0, 2024, https://www.cipe.org/newsroom/when-b51-is-more-than-6-connecting-business-for-regional-and-global-prosperity/

[4] Dr. Frederick Starr on Future of Central Asia and Regional Cooperation, *The Astana Times Youtube Channel*, March 18, 2024, https://www.youtube.com/watch?v=yNTjlVeZTRc

[5] Rethinking Greater Central Asia: American and Western Stakes in the Region and How to Advance Them, *Silk Road Studies*, June 15, 2022, https://silkroadstudies.org/publications/silkroad-papers-and-monographs/item/13454-rethinking-greater-central-asia-american-and-western-stakes-in-the-region-and-how-to-advance-them.html

Yazar Hakkında :

Gülperi Güngör, 2015 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümünden mezun olmuştur. 2020 yılında ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Bölümü □□□□ yüksek lisans derecesini almıştır. Ocak 2020 □□□□□□□□ katılmıştır. Güngör, Ankara Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde doktor adayıdır. Mart 2025 sonrasında doktora çalışmasını yürütmek üzere Sheffield Üniversitesi'nde bulunan Güngör, AVİM'de Gayrimukim Uzman

olarak görev yapmaya başlamıştır.

Atıfta bulunmak için: GÜNGÖR, Gülperi. 2026. "B5 +1 FORUMU VE 'GENİŞLETİLMİŞ ORTA ASYA'." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2024 / 13. Nisan 02. Erişim Kasım 22, 2026. https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Yorum/B5-1-FORUMU-VE-GENISLETILMIS-ORTA-ASYA

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır